

Rafał Parczewski
Tomasz Krzepocki
Anna Borucka
Sylwia Zakrzewska

Charakterystyka i zadania Grup Interwencyjnych Służby Więziennej

Characteristics and tasks of the Intervention Groups of the Prison Service

Służba Więzienna jako trzecia co do wielkości formacja mundurowa w Polsce posiada w swojej strukturze grupy interwencyjne, których głównym zadaniem jest zapobieganie zdarzeniom na terenie jednostek penitencjarnych lub likwidacja ich skutków. Mianem zdarzeń na terenie zakładów karnych i aresztów śledczych określa się m.in.: zbiorowe wystąpienie osadzonych przeciwko administracji więziennej, obrót środkami odurzającymi na terenie więzienia, ucieczka osadzonego z terenu zakładu karnego, samouszkodzenia oraz agresywne zachowania skazanych. Głównym zadaniem Grup Interwencyjnych Służby Więziennej jest zapobieganie zdarzeniom, które w każdej jednostce penitencjarnej mają inną postać. Doskonale wyszkoleni funkcjonariusze Służby Więziennej biorą udział między innymi w konwojowaniu osadzonych, co wymaga wzmoczonych działań ochronnych. Uczestniczą w różnego rodzaju ćwiczeniach, podwyższając tym samym swój poziom wykształcenia. Realizacja programu szkolenia grup interwencyjnych ma na celu doskonalenie umiejętności taktycznych oraz podwyższanie poziomu sprawności fizycznej. Wyposażenie oraz uzbrojenie funkcjonariuszy SW wchodzących w skład grup interwencyjnych musi być dostosowywane do aktualnych zagrożeń, jakie występują na terenach jednostek penitencjarnych. Dlatego wszyscy funkcjonariusze przechodzą obowiązkowe szkolenie medyczne w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Głównym celem artykułu jest przedstawienie specyfiki funkcjonowania grupy interwencyjnej realizującej działania na terenie Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Warszawie

i przedstawienie wniosków oraz rekomendacji dotyczących działania grup interwencyjnych. W pierwszej części artykułu scharakteryzowano genezę grupy interwencyjnej. Następnie opisano podstawowe zadania, które należą do zakresu ich obowiązków, a następnie dokonano ich pogłębionej analizy i oceny, uwzględniając szczególną rolę wynikającą z ustawowych wymagań względem Służby Więziennej. Dopelnienie stanowią wyniki badań własnych przeprowadzonych wśród funkcjonariuszy grupy interwencyjnej. Rezultaty przeprowadzonego badania pozwalają na zidentyfikowanie przyszłych potrzeb oraz kierunków dalszego rozwoju strukturalnego tego rodzaju grup interwencyjnych w Polsce.

Słowa kluczowe: Służba Więzienna, bezpieczeństwo wewnętrzne, bezpieczeństwo osadzonych, grupa interwencyjna, szkolenie specjalistyczne

The Prison Service, as the third largest uniformed formation in Poland, has in its structure intervention groups whose main task is to prevent and eliminate incidents in penitentiary units. Events occurring in prisons and pretrial detention centers include, among others, collective action by inmates against the prison administration, trade in narcotic drugs within the prison, escape of an inmate from the prison, self-harm and aggressive behavior of inmates. The main task of the Prison Service Intervention Groups is to prevent events that take a different form in each penitentiary unit. Highly trained Prison Service officers take part, among other things, in escorting prisoners, which requires intensified protective measures. The main purpose of the article is to present the specifics of the functioning of the intervention group carrying out activities in the District Inspectorate of the Prison Service in Warsaw and to present conclusions and recommendations regarding the operation of intervention groups. The first part of the article characterized the genesis of the intervention group. Then, the basic sentences that fall within the scope of their duties were described, followed by an in-depth analysis and assessment, taking into account the special role resulting from the statutory requirements for the Prison Service. The results are complemented by the results of own research conducted among officers of the intervention group. The results of the conducted study allow for the identification of future needs and directions of further structural development of this type of intervention groups in Poland.

Key words: Prison Service, internal security, inmate safety, intervention group, specialist training

Wprowadzenie

Zgodnie z ustawą z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (SW)¹ w ramach jednostek organizacyjnych mogą być tworzone Grupy Interwencyjne Służby Więziennej, zwane dalej „GISW”, odpowiedzialne m.in. za prowadzenie działań w zakresie:

- zapobiegania zagrożeniom mogącym wystąpić w Służbie Więziennej lub likwidacji tych zagrożeń;
- wymagających użycia specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki działania.

Tego rodzaju grupy interwencyjne w Służbie Więziennej w Polsce pełnią bardzo ważne zadania, wynikające z wielu niebezpieczeństw, jakie są obecne w codziennej służbie.

Z większością z nich są w stanie sobie poradzić funkcjonariusze SW, którzy na co dzień pełnią służbę w danej jednostce penitencjarnej. Jednak czasami dochodzi do sytuacji, gdzie użycie grup specjalnych jest koniecznością. Bunt osadzonych są to zjawiska, które wymagają właściwego stłumienia, często przy użyciu środków przymusu bezpośredniego². Zakłócanie porządku w jednostce penitencjarnej jest bardzo niebezpiecznie, ponieważ agresywni więźniowie mogą nawoływać, innych osadzonych do występowania przeciwko funkcjonariuszom SW. Wśród osób pozbawionych wolności, duża część populacji charakteryzuje się wysokim poziomem demoralizacji, który ma ogromny wpływ na ich zachowania oraz postawy wobec funkcjonariuszy Służby Więziennej. Ponadto wśród populacji więziennej są również osadzeni, którzy wymagają zapewnienia bezpieczeństwa osobistego, z uwagi na charakter popełnionych czynów, występujące zaburzenia psychiczne oraz współpracę z organami ścigania.

Przeprowadzone przez A. Stachowicz badania udowadniają, że dla większości funkcjonariuszy SW ich uprawnienia w zakresie użycia środków

---

¹ Ustawa o Służbie Więziennej (SW) z dnia 9 kwietnia 2010 r., Dz.U.2021.1064, tekst jednolity.

² P. M. Carlson, Prison interventions: *Evolving strategies to control security threat groups*. Corrections Management Quarterly, 5, 10-22, 2001.

przymusu bezpośredniego (śpb) nie są wystarczające³. Kolejnymi obszarami niezbędnymi do komplementarnego szkolenia dotyczącego używania śpb jest problematyka odpowiedzialności i ochrony prawnej przez funkcjonariuszy SW. W wyniku uczestnictwa w szkoleniach funkcjonariusze SW powinni posiadać biegłość w zakresie prawnej interpretacji wykorzystania środków przymusu bezpośredniego, poparte konkretnymi przykładami (Łapiński, 2020, s. 45–68)⁴. W tak dużej społeczności więziennej należy stanowczo przestrzegać przepisów prawa, ale jednocześnie trzeba mieć świadomość, że się ma do czynienia z osobami niebezpiecznymi.

W codziennej służbie ważne są również czynniki psychologiczne takie jak: cechy osobowościowe, lęk przed zmianami lub zależności interpersonalne. Funkcjonariusze SW muszą być poddawani określonej obserwacji, szkoleniom i badaniom, które są w stanie minimalizować ryzyko np. depresji czy lęku. P. Łapiński opisuje, że w pracy funkcjonariuszy Służby Więziennej występują sytuacje spełniające kryteria zespołu stresu pourazowego i stresu ostrego. Stałe zagrożenie i konieczność przewidywania takich sytuacji zwiększa stresogenność służby w jednostkach penitencjarnych. Powoduje to incydenty agresji fizycznej i werbalnej, które zagrażają zdrowiu funkcjonariuszy SW⁵. Ciekawe badania przeprowadził T. Krzepocki wśród 60 funkcjonariuszy SW pełniących służbę w dziale ochrony, gdzie 33% stanowili funkcjonariusze GISW. Największą część ankietowanych stanowiły osoby, których staż służby wynosił od 6 do 10 lat, ponadto większość badanych pełniło służbę w zakładach karnych typu zamkniętego. W obszarach badawczych ankiety znalazły się zagadnienia dotyczące m.in. zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w jednostkach penitencjarnych. Ponad 62% respondentów uważało, iż funkcjonariusze GISW spełniają taką rolę. Pozytywnie przez respondentów ocenione zostały działania GISW takie jak profesjonalizm i skuteczność, wyszkolenie, sumienne wykonywanie powierzonych zadań oraz oddziaływanie prewencyjne. Ankietowani odnieśli się również do posiadanych predyspozycji, stawiając na pierwszym miejscu sprawność fizyczną, a następnie

---

³ A. Stachowicz, *Poczucie ochrony prawnej funkcjonariuszy Służby Więziennej w sytuacjach użycia przez nich środków przymusu bezpośredniego. Raport z badań*, The Prison Systems Review, nr 105, Warszawa 2019, s. 141-143.

⁴ P. Łapiński, *Komplementarność szkoleń funkcjonariuszy SW w zakresie korzystania z uprawnień do używania środków przymusu bezpośredniego [w]:* T. Kośmider (red). *Szkolenie funkcjonariuszy Służby Więziennej w zakresie użycia środków przymusu bezpośredniego. Wprowadzenie do problematyki*, Wydawnictwo Episteme, Wyższa Szkoła Kryminologii i Penitencjarystyki, Warszawa 2020, s. 45-68.

⁵ Tamże, s. 45-68

w kolejności udzielanych odpowiedzi – opanowanie, odporność na stres, dyspozycyjność, umiejętność pracy w zespole, odpowiedzialność, kreatywność, zdyscyplinowanie, profesjonalizm i inne⁶. Podobne badania przeprowadził R. Poklek, który podkreśla, że członkowie GISW wykazują się bardzo wysokim poziomem sprawności w porównaniu z innymi funkcjonariuszami SW. Do pracy w tego typu grupach rekrutowani są funkcjonariusze, którzy bardzo profesjonalnie podchodzą do każdego zadania służbowego. Zatem powierzone im zadania starają się wykonywać profesjonalnie⁷.

Jak opisuje K. Lenart-Kłoś jednostki penitencjarne są specyficznymi instytucjami, które wymagają podjęcia refleksji nad spójnością wewnętrznych przekonań ich pracowników z celami organizacji. Służba Więzienna z jednej strony zapewnia ład i bezpieczeństwo, izoluje przestępców, z drugiej strony zaś podejmuje działania wzbudzające w skazanych wolę współdziałania w kształtowaniu postaw społecznie oczekiwanych⁸. Funkcjonariusze i pracownicy jednostek penitencjarnych pomagają w tworzeniu tzw. środowiska więziennego, świadcząc usługi edukacyjne, poradnictwo zawodowe oraz dbają o właściwe zachowanie więzi rodzinnych osadzonych⁹. Wśród osadzonych znajdują się również osoby w podeszłym wieku, na które trzeba zwracać szczególną uwagę, zarówno pod kątem zdrowia fizycznego, jak i psychicznego¹⁰. Należy zauważyć, że osadzeni w czasie swoich wyroków zmieniają jednostki penitencjarne¹¹. Powyższe może wpływać negatywnie na osobowość osadzonych i może przyczyniać się do sytuacji niebezpiecznych, które wynikać mogą np. ze zmiany nawyków, nowego towarzystwa czy innych zwyczajów panujących w danej jednostce penitencjarnej. Więźniowie mogą w takich przypadkach buntować się i doprowadzać do różnych sytuacji zagrażających ich zdrowiu czy życiu.

⁶ T. Krzepocki, *Grupy interwencyjne w Służbie Więziennej*, Praca magisterska, Wyższa Szkoła Nauk Społecznych, Warszawa 2016.

⁷ R. Poklek, *Motywacja osiągnąć funkcjonariuszy Służby Więziennej*. Centralny Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej, Kalisz 2015.

⁸ K. Lenart-Kłoś, *Wartości funkcjonariuszy Służby Więziennej*. Zeszyty Naukowe KUL 62 (2019), nr 1 (245), 2019.

⁹ A. Anders, G. Noblit, *Understanding effective higher education programs in prisons: Considerations from the incarcerated individuals program in North Carolina*. *Journal of Correctional Education*, 62(2), 77–93, 2011.

¹⁰ H. Avieli, A Typology of Family Relationships among Older Adults in Prison. *The Prison Journal*, 104(2), 194-214, 2024, <https://doi.org/10.1177/00328855231222442>, E. Perdacher, D Kavanagh. & J. Sheffield, *Well-being and mental health interventions for Indigenous people in prison: Systematic review*. *BJPsych Open*, 5(6), e95, 2019.

¹¹ S. Alves, C. Cabras, D. Bellini, & M. Bonaiuto, Perceived Environmental Quality Indicators as Health-Enabling Elements Within Prisons. *The Prison Journal*, 104(2), 215-243, 2024, <https://doi.org/10.1177/00328855231222443>.

Dlatego funkcjonariusze z Grup Interwencyjnych muszą być właściwie szkoleni z różnych obszarów, nie tylko z użycia śpb, ale również z prowadzenia mediacji czy innych form nawiązywania kontaktów z osadzonymi. O elementach związanych z zachowaniem zdrowia psychicznego funkcjonariuszy SW piszą A. Basiński i B. Basińska. Zdaniem autorów konieczne są szkolenia w zakresie psychoedukacji, które uczyłyby funkcjonariuszy SW prawidłowego działania w sytuacjach stresogennych. Kluczowa jest również właściwa selekcja kandydatów do SW, która ma na celu wyłonienie przyszłego personelu zdolnego do wykonywania zadań w jednostkach penitencjarnych¹². Dlatego kluczowe w zachowaniu właściwej prewencji w SW jest właściwe szkolenie i zaangażowanie funkcjonariuszy SW. Osadzeni na co dzień są przyzwyczajeni do obecności funkcjonariuszy SW, znają ich i w pewnym stopniu się z nimi oswiają. Natomiast na widok zamaskowanych funkcjonariuszy GISW więźniowie mogą czuć presję oraz pewnego rodzaju respekt. Dlatego właściwe zachowania funkcjonariuszy GISW w sytuacji np. buntu są bardzo istotne, szczególnie, że równoległe do tłumienia danego zgromadzenia, muszą być zachowane środki bezpieczeństwa. Tego typu grupy zazwyczaj działają w zespole pod presją czasu, często nie mając dokładnej wiedzy na temat zdarzenia, na przykład dotyczącej rozmieszczenia więźniów w danym obiekcie. Bunt osadzonych jest sytuacją dynamiczną, gdzie trzeba w sposób właściwy zareagować na jego eskalację. Należy także brać też pod uwagę nieoczekiwane zdarzenia jak np. podpalenie znajdujących się w celi palnych przedmiotów. Takie sytuacje wymagają podejmowania współpracy z organami państwowymi typu Państwowa Straż Pożarna czy Policja. To wszystko powoduje, że proces szkolenia funkcjonariuszy grup interwencyjnych wymaga ciągłej modyfikacji i dostosowywania do aktualnych zagrożeń. Osadzeni w każdej jednostce penitencjarnej wywodzą się z innych środowisk i są skazani za różnego rodzaju przestępstwa. Odmienne są ponadto ich charaktery, nastroje oraz zamiary. W więziennych murach często powstają środowiska osadzonych, które są negatywnie nastawione do całej administracji jednostki penitencjarnej. Dlatego obecność grup interwencyjnych SW, które nie są bezpośrednio związane ze społecznością danej jednostki penitencjarnej, jest ważnym elementem utrzymania właściwego poziomu

---

¹² A. Basiński, B. Basińska, *Sytuacje traumatyczne w pracy funkcjonariuszy Służby Więziennej (135-142)*, [w:] O. Truszczyński, L. Konopka, K. Sikora, A. Rakowski, L. Kosiorek (red.), *Służba żołnierzy i funkcjonariuszy służb państwowych wykonujących zadania w warunkach ekstremalnych*, tom 8, Warszawa: Departament Wychowania i Promocji Obronności MON, Polskie Towarzystwo Naukowe Kultury Fizycznej w Wojsku.

bezpieczeństwa zarówno w odniesieniu do osadzonych jak i funkcjonariuszy oraz pracowników Służby Więziennej.

Służba Więzienna w Polsce – podstawy prawne funkcjonowania GISW

Zasadniczymi aktami prawnymi regulującymi funkcjonowanie Służby Więziennej są ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 roku o Służbie Więziennej oraz ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny wykonawczy¹³. Kodeks karny wykonawczy określa podstawowe zadania realizowane przez Służbę Więzienną w zakresie wykonywania czynności służbowych związanych np. z tymczasowym aresztowaniem oraz karą pozbawienia wolności i wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego w celu pozbawienia wolności.

Zgodnie z art. 7 ustawy o SW organami Służby Więziennej są:

- Dyrektor Generalny Służby Więziennej;
- Szef Inspektoratu Wewnętrznego Służby Więziennej;
- Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej;
- Dyrektor Zakładu Karnego i Dyrektor Aresztu Śledczego;
- Rektor-Komendant uczelni Służby Więziennej, Komendant Centralnego Ośrodka Szkolenia Służby Więziennej, komendant ośrodka szkolenia Służby Więziennej i komendant ośrodka doskonalenia kadr Służby Więziennej.

Zakres uprawnień funkcjonariuszy SW określa wskazana wyżej ustawa o Służbie Więziennej oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 lipca 2023 r.¹⁴ w sprawie realizacji działań funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz wzór protokołu z kontroli osobistej, kontroli pobieżnej oraz ze sprawdzania pojazdów lub ich ładunków. W wyżej wymienionych aktach prawnych określono zarówno przywileje, jak i obowiązki funkcjonariuszy SW oraz katalog osób, podmiotów czy instytucji, które

---

¹³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny wykonawczy, Dz.U.2023.127, tekst jednolity.

¹⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 lipca 2023 r. w sprawie realizacji działań funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz wzoru protokołu z kontroli osobistej, kontroli pobieżnej oraz ze sprawdzania pojazdów lub ich ładunków, Dz.U.2023.1522, tekst jednolity.

mogą wchodzić na teren zakładu karnego lub aresztu śledczego. Funkcjonariusze SW, zgodnie z art. 18 ustawy o SW, mają prawo do:

1. legitymowania osób mających zamiar wejść lub opuścić teren jednostek organizacyjnych oraz deponowania dokumentów tożsamości osób przebywających na terenie jednostki organizacyjnej;
2. legitymowania funkcjonariuszy i pracowników wchodzących i wychodzących z jednostki organizacyjnej;
3. żądanie od powyżej wymienionych osób przekazania do depozytu przedmiotów niebezpiecznych i niedozwolonych;
4. dokonywania kontroli osobistej, ubrania, obuwia i bagażu tych osób;
5. sprawdzania wnętrza i ładunków pojazdów wjeżdżających oraz wyjeżdżających z terenu jednostki (również z wykorzystaniem urządzeń technicznych i psów „do zadań specjalnych”);
6. wzywania do zaniechania złych zachowań osób zakłócających spokój i porządek na terenie jednostki lub w jej bliskim sąsiedztwie, a także tych usiłujących „przemycić” na teren jednostki jakikolwiek przedmiot;
7. zatrzymania i przekazania Policji osób, co do których istnieje uzasadnione podejrzenie, że popełnili na terenie jednostki organizacyjnej czyn zabroniony pod groźbą kary;
8. usunięcia z terenu jednostki osoby, która nie stosuje się do wydanych jej zgodnie z prawem poleceń;
9. zatrzymania osób pozbawionych wolności, które uciekły z aresztu śledczego lub zakładu karnego, czy też dokonały tego podczas konwojowania lub zatrudnienia; funkcjonariusze SW mają także prawo zatrzymać osoby, które na podstawie odpowiedniego zezwolenia opuściły areszt śledczy/zakład karny i nie powróciły do niego na czas;
10. angażowania do pomocy funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej i żołnierzy Żandarmerii Wojskowej;
11. zwracania się – w uzasadnionych przypadkach – do innych organów ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa państwa lub do każdej osoby, o udzielenie doraźnej pomocy, w ramach obowiązujących przepisów prawa.

Prawną podstawę wydania zarządzenia w sprawie zasad organizacji i zakresu działania etatowych Grup Interwencyjnych Służby Więziennej stanowi art. 11 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 Ustawy o Służbie Więziennej. Powyższy zapis usystematyzował i uregulował zasady tworzenia, organizację oraz funkcjonowanie Grup Interwencyjnych Służby Więziennej. Zdefiniowano

między innymi, że grupy interwencyjne przeznaczone są do natychmiastowego działania, zapewniając bezpieczeństwo jednostek penitencjarnych w sytuacjach zagrożenia. Pierwszym normującym aktem prawnym dotyczącym grup interwencyjnych było zarządzenie Nr 14/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 31 marca 2010 roku w sprawie zasad organizacji i zakresu działania etatowych Grup Interwencyjnych Służby Więziennej. Warto podkreślić, że grupy interwencyjne SW w 15 Okręgach Służby Więziennej zaczęły funkcjonować dopiero od 01 lipca 2010 r. W każdym Okręgu funkcjonowały 2 sekcje po 16 osób. Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie siedzib, terytorialnego zasięgu i szczegółowego zakresu działania dyrektorów okręgowych Służby Więziennej oraz struktury organizacyjnej okręgowych inspektoratów Służby Więziennej określiło likwidację czterech Okręgowych Inspektoratów Służby Więziennej w Białymstoku, Gdańsku, Szczecinie i Wrocławiu. W związku z wejściem w życie tego zarządzenia nastąpiła zmiana stacjonowania grup interwencyjnych, a mianowicie:

- grupa interwencyjna z Białegostoku została przeniesiona do Okręgowego Inspektoratu SW w Olsztynie;
- grupa interwencyjna ze Szczecina została przeniesiona do Okręgowego Inspektoratu SW w Koszalinie;
- grupa interwencyjna z Wrocławia została przeniesiona do Okręgowego Inspektoratu SW w Opolu;
- grupa interwencyjna z Gdańska została przeniesiona do Okręgowego Inspektoratu SW w Bydgoszczy.

Zmniejszenie liczby Okręgowych Inspektoratów SW spowodowało przeniesienie grup interwencyjnych i w efekcie, wskazane wyżej Okręgowe Inspektoraty Olsztyn, Koszalin, Opole oraz Bydgoszcz posiadają aktualnie po 2 grupy interwencyjne (4 sekcje) oraz zwiększony obszar działania co powoduje jeszcze większe zaangażowanie funkcjonariuszy GISW. Na terenie całej Polski funkcjonuje 11 grup (łącznie 248 funkcjonariuszy).

Zarządzenie nr 58/2020 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 11 sierpnia 2020 r. w sprawie Grup Interwencyjnych Służby Więziennej określa, że specjalista w Okręgowym Inspektoracie Służby Więziennej odpowiedzialny jest za nadzór, prawidłowe wykorzystanie grup interwencyjnych oraz zapewnienie procesu szkolenia. Dyrektor jednostki organizacyjnej, do której przynależy dana grupa, organizuje i wydziela podręczny magazyn uzbrojenia bądź udostępnia magazyn

sił wsparcia dla grupy interwencyjnej. Grupa interwencyjna składa się z dwóch sekcji, a każda z nich z minimum z 8 funkcjonariuszy, pełniących służbę w systemie jednozmianowym. Każdą sekcją dowodzi dowódca sekcji. W zarządzaniu Dyrektora wymienione są m.in. rodzaje uzbrojenia, środki ochrony i odzież taktyczna, w jaką są wyposażeni funkcjonariusze SW. Określony jest również wzór i sposób noszenia oznak rozpoznawczych GISW (w zarządzeniu nr 56/2019 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 05 listopada 2019 r. w sprawie ustanowienia, zasad przyznawania, noszenia oraz wzoru „Odznaki Grup Interwencyjnych Służby Więziennej”). Powyższy akt prawny określa znak przynależności funkcjonariuszy do grup interwencyjnych. Odznakę nadaje Dyktor Generalny Służby Więziennej dla dowódcy grupy interwencyjnej, jak również dla funkcjonariuszy po upływie czterech lat nienagannej służby w strukturze danej grupy interwencyjnej.

Aktualnie grupy interwencyjne wykonują szereg czynności na terenie całego kraju, realizując jednocześnie proces szkolenia, które nieustannie powinno być modyfikowane i dostosowywane do panujących zagrożeń.

Należy w tym miejscu podkreślić, że kwalifikacje fizyczne i psychologiczne do służby w tego typu grupach interwencyjnych określają zapisy Zarządzenia Nr 58/2020 w sprawie Grup Interwencyjnych Służby Więziennej. Na podstawie §12 ust. 1 ww. zarządzenia nabór do GISW odbywa się przez specjalnie powołaną komisję, której skład określa dyrektor okręgowy pod którego podlega dana grupa interwencyjna. Przy powoływaniu tego typu komisji uwzględnia się m.in. obecność: specjalisty okręgowego, specjalisty okręgowego ds. kadr, przedstawiciela służby medycyny oraz dowódcy GISW. Komisja przedkłada dyrektorowi okręgowemu wyniki testów oraz listę kandydatów, spełniających określone kryteria. Kandydaci muszą wykazać się odpowiednią kondycją fizyczną, zaliczając test sprawności, którego opis, wraz z charakterystyką poszczególnych konkurencji i systemem oceniania określa załącznik nr 1 do wskazanego wyżej rozporządzenia. Kandydatów obowiązują między innymi skłony mięśni brzucha, wyciskanie sztangi leżąc, podciąganie na drążku, bieg z przewrotem na materacu, bieg wahadłowy, spacer farmera oraz skok w dal z miejsca. Ponadto muszą przejść z pozytywnym wynikiem szereg testów psychologicznych.

Wartym zauważenia jest fakt, że nabór do GISW przebiega na podobnej zasadzie jak do jednostek specjalnych Policji, Straży Granicznej czy Sił Zbrojnych. Dlatego również funkcjonariusze GISW uznawani

są za elitę Służby Więziennej. Pomimo doświadczenia związanego ze służbą w jednostkach penitencjarnych, posiadają określoną sprawność psychiczną oraz fizyczną. Dlatego należy w dalszym ciągu rozwijać struktury tego typu grup interwencyjnych zarówno pod względem ilościowym jak i jakościowym.

Wybrana grupa interwencyjna SW – studium przypadku

Badaniami objęto 5 anonimowych byłych funkcjonariuszy GISW. Z funkcjonariuszami przeprowadzono wywiady eksperckie (jawne). Respondenci zostali poinformowani o temacie rozmowy. Wywiady eksperckie były niestandardyzowane. Tego typu wywiady cechują się większą otwartością oraz swobodą komunikacji. Większość pytań skoncentrowane było na szkoleniu funkcjonariuszy grupy GISW oraz na obszarach działalności, które należałoby zmodyfikować lub poprawić. Wzorowano się również na wcześniejszych badaniach współautora artykułu T. Krzepockiego¹⁵, który oceniał zasadność i potrzebę funkcjonowania Grup Interwencyjnych Służby Więziennej. Podmiotem tych badań byli funkcjonariusze działu ochrony z 8 wybranych jednostek, w których nie stacjonuje grupa interwencyjna oraz funkcjonariusze z 4 wybranych Grup Interwencyjnych, umiejscowionych w sąsiednich okręgach. Duża część badanych respondentów stwierdziła, że GISW bardzo dobrze sobie radzi z przeciwdziałaniem i likwidacją zdarzeń mogących wystąpić w Służbie Więziennej. Zdaniem respondentów GISW jest to możliwe dzięki posiadaniu właściwych predyspozycji, prowadzeniu systematycznych szkoleń, umiejętnemu podejmowaniu decyzji oraz działaniu w sposób opanowany nawet w trudnej sytuacji. Na pytanie dotyczące predyspozycji, jakie powinien posiadać funkcjonariusz GISW, do najważniejszych należy zaliczyć: sprawność fizyczną 62%, następnie opanowanie 48%, a po nim odporność na stres 35%. Z powyższych badań jednoznacznie wynika, że proces szkolenia tego typu grup musi przebiegać w trybie ciągłym i dobór kandydatów powinien być dostosowywany do aktualnych potrzeb.

Podstawowym celem szkolenia funkcjonariuszy grupy interwencyjnej, jest przygotowanie do wykonywania zadań służbowych poprzez szkolenia

---

¹⁵ T. Krzepocki, *Grupy interwencyjne w Służbie Więziennej*, Praca magisterska, Wyższa Szkoła Nauk Społecznych, Warszawa 2016.

w zakresie interwencyjnym, konwojowym, pierwszej pomocy przedmedycznej, samoobrony oraz strzelectwa. Powyższe wynika z ramowego programu szkolenia funkcjonariuszy wchodzących w skład grup interwencyjnych służby więziennej.

Obszar działań interwencyjnych obejmuje komunikację w zespole, działania interwencyjne grupy podejmowane na terenie otwartym, a także w budowlach i obiektach więziennych, doskonalenie w stosowaniu śpb oraz utrwalenie praworządnych postaw jako niezbędnych podczas wykonywania zadań służbowych.

Obszar działań konwojowych obejmuje: prewencyjne i aktywne formy ochrony konwoju, , szyki ochronne w czasie doprowadzania osadzonego do różnych miejsc podczas konwojowania oraz postępowanie w przypadku konieczności ewakuacji osadzonego z pojazdu konwojowanego.

Obszar pierwszej pomocy przedmedycznej obejmuje: BLS (Basic Life Support) – Podstawowe zabiegi resuscytacyjne, ITLS (International Trauma Life Support) /BTLS (Basic Trauma Life Support) – badanie urazowe, TRIAGE – segregację rannych przy wypadku masowym oraz protokół M.A.R.C.H.E. według wytycznych TCCC¹⁶.

Samoobrona związana jest z doskonaleniem technik obrony w stojącej, parterze, obrony przed uzbrojonym oraz nieuzbrojonym napastnikiem. Obszar strzelectwa skoncentrowany jest na wykonywaniu strzelań statystycznych, szybkich, dynamicznych oraz sytuacyjnych. Badani respondenci uprawiają sporty walki, głównie boks i judo. Często wykonują treningi wspólnie w grupach, co pozwala na lepszą efektywność i współpracę w przypadku realnych działań w pomieszczeniach otwartych lub zamkniętych.

Konwojowanie należy do podstawowych zadań SW. Konwojenci mają przydzielone zadania i są odpowiedzialni za nadzór osób lub konwojowane mienie. W trakcie procesu szkolenia poruszane są zagadnienia dotyczące komunikacji oraz zasady współpracy przy występowaniu sytuacji nadzwyczajnych.

Udzielanie pierwszej pomocy są to czynności, które powinny być wykonane w stosunku do osoby poszkodowanej. Do takich sytuacji dochodzi często przy realizacji czynności służbowych w SW. Zdarza się że więźniowie dokonują samookaleczenia, mają miejsce sytuacje takie

---

¹⁶ TCCC – Taktyczna pomoc poszkodowanym na polu walki – wytyczne dla personelu medycznego z dnia 15.12.2021 r, Wojskowe Centrum Kształcenia Medycznego, Łódź 2021.

jak utrata przytomności czy brak oddechu. Wtedy każdy funkcjonariusz grupy GISW musi w właściwy sposób zareagować, np. poprzez prowadzenie resuscytacji krążeniowo-oddechowej. Użycie defibrylatora czy prowadzenie resuscytacji wymaga ciągłego doskonalenia umiejętności oraz systematyczności wykonywanych ćwiczeń. Ocena stanu zdrowia poszkodowanego, udrożnienie dróg oddechowych czy znajomość systemu informowania są to niewątpliwie czynności, które wymagają od funkcjonariuszy zachowania spokoju.

Główne wnioski, jakie zostały wysunięte na podstawie obserwacji oraz przeprowadzonych wywiadów eksperckich w stosunku do całości systemu szkolenia i realizowanych zadań przez grupy GISW, to:

1. Mała liczba szkoleń z jednostkami innych formacji mundurowych jak np. GROM czy samodzielne pododdziały kontrterrorystyczne Policji. Powyższe – zdaniem respondentów – może mieć wpływ na umiejętność dostosowania różnych rozwiązań taktycznych danej formacji do specyfiki zadań wykonywanych przez GISW.
2. Użycie bezzałogowych statków powietrznych typu quadcopter na wzór innych formacji mundurowych w Polsce, np. Policja czy jednostki specjalne Sił Zbrojnych RP. Funkcjonariusze SW nie zawsze mają możliwość monitorowania np. osadzonego przez wizjer celi mieszkalnej. Drony dałyby możliwość podejścia pod okno celi mieszkalnej czy też hali produkcyjnej. Często osadzeni są zatrudnieni w przywieziennych zakładach pracy, które są o bardzo dużej powierzchni. W takim przypadku drony, ze względu na duży zasięg, kamerę oraz możliwość przekazywania obrazu mogłyby efektywnie wspomagać funkcjonariuszy GISW. Podczas realizacji pościgów, monitorowania obszaru zagrożonego platformy bezzałogowego byłyby z pewnością skuteczne. Funkcjonariusze GISW przed każdym wyjazdem do osadzonych powinni posiadać pełne zobrazowanie miejsca oraz sytuacji.
3. W programach szkoleń należałoby wprowadzać obszary z zakresu zielonej taktyki. Funkcjonariusze GISW często realizują pościgi za osadzonymi, które odbywają się nie tylko w obszarze zabudowanym.
4. Powinno rozszerzać się działalność szkoleniową związaną z wykorzystaniem urządzeń noktowizyjnych. Zdarzają się sytuacje wyłączenia zasilania w pawilonie, gdzie nastąpiło zbiorowe wystąpienie. W takich przypadkach osadzeni mogą przejąć karty magnetyczne do zamków i próbować wyjść na zewnątrz. Funkcjonariusze GISW powinni być

- szkoleni do wykonywania zadań w pełnych ciemnościach. Na chwilę obecną podczas takich zdarzeń wykorzystuje się tylko latarki.
5. Należałoby zwiększyć liczbę szkoleń w obszarach psychologicznych. Często zdarzają się sytuacje, które mogą wywoływać lęk czy zachowania depresyjne. Dlatego wsparcie wykwalifikowanej kadry psychologów jest konieczne. Sama jakość wykonywanych zadań przez funkcjonariuszy GISW jest w dużym stopniu zależna od ich stanu psychicznego. Otoczenie funkcjonariuszy GISW kompleksową opieką psychologiczną, obejmującą także warsztaty dotyczące np. radzenia sobie ze stresem jest bardzo istotnym elementem szkolenia.
  6. W przeprowadzonych badaniach funkcjonariusze SW zadeklarowali potrzebę poszerzenia posiadanych śpb m.in. o markery (karabinki, pistolety) paintball na sprężone powietrze miotające kulki żelowe wypełnione gazem. Zdaniem funkcjonariuszy istniałaby wtedy możliwość szybkiego oddawania wielu strzałów. Dzięki takiemu środkowi przymusu bezpośredniego istniałaby możliwość obezwładniania dużej grupy osadzonych.
  7. Należałoby rozbudować i zróżnicować flotę pojazdów specjalnych służących do przewozu osób pozbawionych wolności oraz funkcjonariuszy wykonujących zadania służbowe.
  8. Należy systematycznie poprawiać rozwiązania techniczne mające na celu zwiększenia bezpieczeństwa podczas umieszczania oraz wyprowadzania osadzonych z pojazdu. Działania powinny być również ukierunkowane na zapewnienie jak największej liczby dróg ewakuacyjnych z pojazdu w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa konwoju.
  9. W obliczu różnego rodzaju zdarzeń związanych również z eskalacją konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy należy częściej przeprowadzać ćwiczenia z osadzonymi, które odnoszą się do ich ewakuacji na zewnątrz poza teren jednostki penitencjarnej (np. wskutek ogłoszonego alarmu dotyczącego potencjalnego ataku z powietrza itp.).

Zakończenie

Służba Więzienna odgrywa znaczącą rolę w procesie egzekwowania prawa. Potrzeba utworzenia Grup Interwencyjnych Służby Więziennej wynikała z istnienia różnych sytuacji, które były trudne do przewidzenia przez funkcjonariuszy SW, a wymagały natychmiastowej reakcji. Jak pisze

T. Krzepocki, korzyścią odniesioną przez Służbę Więzienną w związku z powołaniem grup, jest posiadanie bardzo dobrze przygotowanej, wyszkolonej i wyposażonej kadry, przewidzianej do realizacji konkretnych zadań. Należy również zauważyć, iż większość funkcjonariuszy Grup Interwencyjnych legitymuje się uprawnieniami instruktorów w różnych zakresach działań obronnych i ochronnych, co przekłada się na prowadzone szkolenia obejmujące wszystkich funkcjonariuszy w jednostkach penitencjarnych, zarówno teoretyczne, jak i praktyczne¹⁷. Wiadomym jest, że rekrutacja do tego typu grup odbywa się spośród funkcjonariuszy SW, którzy na co dzień pełnią służbę na różnych stanowiskach służbowych. Dostosowanie się do pracy w tak małym zespole, który liczy zaledwie 16 osób, nie jest łatwe. Należy nauczyć się współpracy w grupie podczas wykonywania różnych, często trudnych i stresujących zadań służbowych. Dlatego proces szkolenia powinien być realizowany permanentnie, przez cały okres pełnionej służby.

Przeprowadzone badanie pokazuje również, że większą efektywność wykonywanych zadań można zapewnić poprzez zastosowanie i wyszkolenie pilotów – operatorów dronów. Bezzałogowe Statki Powietrzne mogłyby być wykorzystywane również do procesu szkolenia, gdzie istniałaby możliwość wskazywania ewentualnych błędów popełnianych na danym etapie szkolenia. Nagrania, zdjęcia oraz bieżący obraz pozyskiwany z drona mógłby być wykorzystywany także przez inne GISW, działające na terenie całej Polski. Potrzebę takich wdrożeń pokazali w swoich badaniach na przykład R. Parczewski i in., na przykładzie analiz prowadzonych w Areszcie Śledczym w Lublinie, Radomiu oraz Zakładzie Karnym we Włodawie, gdzie łącznie przebadano grupę 121 funkcjonariuszy. Zebrane opinie funkcjonariuszy SW potwierdziły tylko skuteczność technologii bezzałogowej. W badaniach respondenci rekomendowali zastosowanie dronów w każdej jednostce penitencjarnej do między innymi nadzorowania przemieszczania osób, monitoringu terenu oraz wspomaganiania dotychczas stosowanego systemu obserwacji. Zdaniem badanych drony byłyby przydatne w zakładach zamkniętych

---

¹⁷ T. Krzepocki, *Grupy interwencyjne w Służbie Więziennej*, Praca magisterska, Wyższa Szkoła Nauk Społecznych, Warszawa 2016.

oraz półotwartych ze względu na efektywny system monitoringu i możliwość bieżącego przekazywania danych¹⁸.

Zwiększenie współpracy z innymi służbami mundurowymi pozwoliłoby na zwiększenie efektywności funkcjonariuszy GISW w różnych sytuacjach. Działania w terenie nadgranicznym, zurbanizowanym czy leśnym są odmienne i wymagają znajomości terenu, ale również mają określony charakter. Warty uwagi jest również, że współautor tego artykułu jest dowódcą GISW Warszawa–Białoleka, co podnosi utylitarny wymiar prezentowanych rozważań. Zaproponowane rekomendacje są zatem poparte wieloletnim doświadczeniem i obserwacją oraz dostosowane do rzeczywistych potrzeb tego typu grup.

Do incydentów z udziałem osadzonych dochodzi na terenie całej Polski. Przykładem może być sytuacja, w Sądzie Okręgowym w Piasecznie, podczas której więzień zaatakował policjanta, który utracił przytomność. Po tym fakcie więzień zbiegł i zostały wszczęte poszukiwania oraz uruchomiony numer 112¹⁹. Taka sytuacja pokazuje, że osadzeni są niebezpieczni również w innych obiektach, nie tylko w jednostkach penitencjarnych. Dlatego właśnie tak mocno podkreślana jest zasadność przeprowadzania szkoleń przez funkcjonariuszy GISW również dla służb typu Policja, która na co dzień realizuje szereg zadań służbowych, często niezwiązanych bezpośrednio z tematyką więzienną. Bardzo duże doświadczenie funkcjonariuszy SW powinno być wykorzystywane także przez Straż Graniczną, która również dokonuje niektórych czynności służbowych w stosunku do osób osadzonych.

Bezzałogowe statki powietrzne, które były już wielokrotnie rekomendowane przez funkcjonariuszy GISW, jak i SW, mogłyby brać udział w poszukiwaniach np. zbiegłych więźniów. W takich sytuacjach nie trzeba byłoby zapotrzebowywać drona lub samolotu od innych służb mundurowych. Bezpośrednio po stwierdzeniu przypadku ucieczki więźnia można byłoby podejmować działania poszukiwawcze we współpracy z najbliższą jednostką Policji.

Ponadto prowadzenie warsztatów czy szkoleń psychologicznych, które podnoszą kwalifikacje funkcjonariuszy GISW, powinno się odbywać przez

---

¹⁸ R. Parczewski, A. Borucka, G. Kaliciak, M. Radwan, *Bezzałogowe statki powietrzne (bsp) w strukturach Służby Więziennej w Polsce*, Journal of Modern Science, Tom 3/52/2023, s. 210-229.

¹⁹ Alarm w komendzie w Piasecznie. Z sądu uciekł więzień. Trwa oblawa, <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1588269%2Calarm-w-komendzie-w-piasecznie-z-sadu-uciekl-wiezien-trwa-oblawa.html>, dostęp: 03.02.2024.

wykwalifikowanych psychologów oraz specjalistów. Badania przeprowadzone przez P. Piotrowski, A. Jaros wykazują, że dotychczasowy system szkoleń specjalistycznych przeprowadzanych w jednostkach penitencjarnych wymaga uzupełnienia oraz rozszerzenia o elementy związane z radzeniem sobie z sytuacjami skrajnie stresowymi. Istnieje zapotrzebowanie na warsztaty dotyczące technik antystresowych, a także aspektów psychologicznych umożliwiających właściwe reakcje i zachowania w pracy z osadzonymi²⁰.

Jak pisze T. Krzepocki, należałoby się zastanowić, jakie ewentualne perspektywy dalszego rozwoju wpłynęłyby na sprawność działania Grup Interwencyjnych. Zdaniem autora szczególną uwagę skupić należy na szkoleniu, prowadzeniu kontroli, rozwoju osobowościowym funkcjonariuszy tych grup, ich dodatkowym wyposażeniu, a także współpracy z różnymi przydatnymi w tym zakresie ośrodkami w kraju i za granicą²¹.

Posiadanie odpowiedniego sprzętu czy wyposażenia, właściwy proces szkolenia funkcjonariuszy SW będzie wpływał na bezpieczeństwo, które jak widzimy w dobie konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy jest bardzo ważne. Musimy zdawać sobie sprawę, że osadzeni są to osoby, które są niebezpieczne dla środowiska. Jednakże działalność grup interwencyjnych SW minimalizuje a czasem wręcz niweluje niektóre zagrożenia z tym związane. Wskazywanie słabych punktów zabezpieczeń oraz udzielanie natychmiastowego wsparcia w jednostkach penitencjarnych są to główne zadania, jakie czekają funkcjonariuszy grup GISW w przyszłości. Możemy zauważyć, że osadzeni po opuszczeniu zakładów karnych, dalej popełniają przestępstwa i wykroczenia. Dlatego doświadczenie funkcjonariuszy GISW powinno być przekazywane poprzez realizację cyklicznych szkoleń z Policją (dzielnicowi), Strażą Graniczną czy innymi służbami. Powyższe może przyczynić się do uniknięcia wielu nielegalnych procedurów czy przestępstw w przyszłości.

---

²⁰ P. Piotrowski, A. Jaros, *Problematyka wsparcia psychologicznego kadry penitencjarnej – wnioski z badań*, The Prison Systems Review, nr 114, Warszawa 2022.

²¹ T. Krzepocki, *Grupy interwencyjne w Służbie Więziennej*, Praca magisterska, Wyższa Szkoła Nauk Społecznych, Warszawa 2016.

Bibliografia

Literatura

- Alves S., Cabras C., Bellini D., Bonaiuto, M., *Perceived Environmental Quality Indicators as Health-Enabling Elements Within Prisons*, "The Prison Journal" 2024, 104(2), 215-243. <https://doi.org/10.1177/00328855231222443>.
- Anders A., Noblit G., *Understanding effective higher education programs in prisons: Considerations from the incarcerated individuals program in North Carolina*, "Journal of Correctional Education" 2011, 62(2).
- Avieli H., *A Typology of Family Relationships among Older Adults in Prison*, "The Prison Journal" 2024, 104(2), 194-214. <https://doi.org/10.1177/00328855231222442>.
- Basiński A., Basińska B., *Sytuacje traumatyczne w pracy funkcjonariuszy Służby Więziennej (135-142)*. [w:] O. Truszczyński, L. Konopka, K. Sikora, A. Rakowski, L. Kosiorek (red.). *Służba żołnierzy i funkcjonariuszy służb państwowych wykonujących zadania w warunkach ekstremalnych*, tom 8, Warszawa: Departament Wychowania i Promocji Obronności MON, Polskie Towarzystwo Naukowe Kultury Fizycznej w Wojsku 2004.
- Carlson P.M., *Prison interventions: Evolving strategies to control security threat groups*, "Corrections Management Quarterly" 2001, 5.
- Elisha E., Shoham E., Hasasi B., Weisburd D., *For prisoners, "work works": Qualitative findings from an Israeli program*, "The Prison Journal" 2017, 97(3).
- Fryszak M., *Praca osób pozbawionych wolności, stan prawny oraz praktyka – zarys problematyka*, „The Prison Systems Review” 2020, 107.
- Krzepocki T., *Grupy interwencyjne w Służbie Więziennej*, Praca magisterska, Wyższa Szkoła Nauk Społecznych, Warszawa 2016.
- Łapiński P., *Komplementarność szkoleń funkcjonariuszy SW w zakresie korzystania z uprawnienia do używania środków przymusu bezpośredniego* [w:] T. Kośmider (red). *Szkolenie funkcjonariuszy Służby Więziennej w zakresie użycia środków przymusu bezpośredniego. Wprowadzenie do problematyki*, Wyższa Szkoła Kryminologii i Penitencjarystyki, Warszawa 2020.
- Lenart-Kłóś, K., *Wartości funkcjonariuszy Służby Więziennej*, Zeszyty Naukowe KUL 62 (2019), nr 1 (245).
- Machel H., *Psychospołeczne uwarunkowania pracy resocjalizacyjnej personelu więziennego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2001.
- Parczewski R., Borucka A., Kaliciak G., Radwan M., *Bezzałogowe statki powietrzne (bsp) w strukturach Służby Więziennej w Polsce*, „Journal of Modern Science” 2013, Tom 3/52/2023.
- Perdacher E., Kavanagh D., Sheffield J., *Well-being and mental health interventions for Indigenous people in prison: Systematic review*. BJPsych Open, 2019, 5(6), e95.

- Pierzchała, K., Jaroszewska M., *Rola funkcjonariuszy Służby Więziennej w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa personalnego osobom pozbawionym wolności – aspekt suicydalny*, „The Prison Systems Review”, nr 118, Warszawa 2023.
- Piotrowski P., Jaros A., *Problematyka wsparcia psychologicznego kadry penitencjarnej – wnioski z badań*, „The Prison Systems Review” 2022, nr 114, Warszawa.
- Poklek R., *Motywacja osiągnąć funkcjonariuszy Służby Więziennej*, Centralny Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej, Kalisz 2015.
- L. Schaefer, S. Brewer, *Probation and parole: From control to case management*, [w:] E. Jeglic, C. Calkins (red), *Handbook of Issues in Criminal Justice Reform in the United States*, Cham 2022.
- Stachowicz A., *Poczucie ochrony prawnej funkcjonariuszy Służby Więziennej w sytuacjach użycia przez nich środków przymusu bezpośredniego. Raport z badań*, „The Prison Systems Review”, nr 105, Warszawa 2019.
- Wiatrowski Z., *Praca jako wartość uniwersalna i jako problem XXI wieku*, [w:] W. Furmanek (red.), *Praca człowieka jako kategoria współczesnej pedagogiki*, Wydawnictwo Oświatowe Fosze, Rzeszów–Warszawa 2007.
- Wieczorek L., *Stres i wypalenie zawodowe w Służbie Więziennej*, „Humanistyczne Zeszyty Naukowe Prawa Człowieka” 2017, 20.
- Woźniak A., *Badania własne korelacji zmiennych pracy skazanego w kontekście procesu resocjalizacji penitencjarnej*, „Roczniki Pedagogiczne” 2019, 11(47).
- Zinkiewicz B., *Znaczenie pracy osób pozbawionych wolności na przestrzeni dziejów*, „Państwo i Społeczeństwo” 2018, XVII(4).

Źródła

- Służba Więzienna, Dostęp 12.10.2022 z <https://www.sw.gov.pl/strona/opis-areszt-sledczy-w-radomiu>, dostęp 03.02.2024.
- Alarm w komendzie w Piasecznie. Z sądu uciekł więzień. Trwa oblawa, <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1588269%2Calarm-w-komendzie-w-piasecznie-z-sadu-uciekl-wiezien-trwa-oblawa.html>, dostęp: 03.02.2024.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, Dz.U.2021.1064, tekst jednolity.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny wykonawczy, Dz.U.2023.127, tekst jednolity.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 lipca 2023 r. w sprawie realizacji działań funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz wzoru protokołu z kontroli osobistej, kontroli pobieżnej oraz ze sprawdzania pojazdów lub ich ładunków, Dz.U.2023.1522, tekst jednolity.

Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie siedzib, terytorialnego zasięgu i szczegółowego zakresu działania dyrektorów okręgowych Służby Więziennej oraz struktury organizacyjnej okręgowych inspektoratów Służby Więziennej.

Zarządzenie nr 56/2019 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 05 listopada 2019 r. w sprawie ustanowienia, zasad przyznawania, noszenia oraz wzoru „Odznaki Grup Interwencyjnych Służby Więziennej”.

Zarządzenie Nr 14/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 31 marca 2010 roku w sprawie zasad organizacji i zakresu działania etatowych Grup Interwencyjnych Służby Więziennej.

Zarządzenie nr 58/2020 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 11 sierpnia 2020 r. w sprawie Grup Interwencyjnych.